

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišče, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri popoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravištvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.70
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge dežele i. Ameriko** K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas** (**inzerate**) se plačuje od četverostopne pete vrste po 12 h, za večkratno natis primeren popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Št. 227.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, 6. oktobra 1910.

Čekovni račun 46.817.

Leto II.

Revolucija na Portugalskem.

Neposredni povod.

Listi so zadnje dneve mimogrede poročali, da je začela portugalska vlada odločno protiklerikalno politiko. Sedanji — po nekaterih vesteh že bivši — ministerski predsednik Teixeira de Souza sicer nikakor ni liberalen, saj je bivši član konzervativne desnice v portugalski zbornici; ali ker so se mu jela majati tla, je moral iskati stikov z republikanci pod vodstvom Alfonza Costa in radikali pod vodstvom Alpoima, največjega nasprotnika klerikalizma na Portugalskem. Te dve stranki ste ga silili k antiklerikalni politiki po španskem in francoskem vzorcu. Klerikalci so seveda storili vse v svojo obrambo; pri volitvah meseca avgusta so silovito hujskali proti vladi. Duhovniki so proglašali, da bodo žene naprednih volilcev rodile mesto otrok razne živali, dalje da bo vlada dala cerkve podreti itd. Že 21. avgusta so skušali klerikalci vreči vlado in upejati prejšnji absolutistično-klerikalni sistem v deželi. Sedaj še sicer niso vsi dogodki razjašljeni — a mnogi sodijo, da so skušali klerikalci umoriti vodjo republikancev v Lizboni, na kar so dali ti signal za revolucijo in izgnali kralja iz dežele. — Pravi se, da je neki blazni častnik Rebello na povle klerikalcev umoril zdravnika dr. Bombarda, načelnika republikanske strankarske organizacije v Lizboni. Ko je ležal Bombarda v agoniji, se je že zbralo na tisoče ljudi na glavnem trgu, ki so vpili: Doli s klerikalci! Doli s popi! Smrt morilec! In kmalu nato so govorili topovi. . . Ni pa izključena možnost, da ste ti imeni Bombardo in Rebello le bili gesli za izbruh revolucije. Da nosi ista antiklerikalni značaj, kaže poročilo, da morajo dati vstaši stražiti samostane pred ljudstvom. Sicer pa so že zadnje volitve pokazale, da je monarhiji v Portugalskem odklenalo. Republikanci so podvojili število svojih mandatov in dr. Costa, njihov vodja, je rekel, da pomenijo te volitve odpoved kralju Manuelu. . . Od volitev naprej so se republikanci skoro javno pripravljali na vstajo, vsled česar so premožni ljudje zapuščali deželo in nalagali svoj denar v niozemstvu. Izbruh je vlada tudi pospešila s tem, da je zadnje mesece disciplinirala več višjih monarhističnih častnikov, ker je bila njihova zanesljivost zelo dvomljiva. Vesti o tajnem častniškem komplotu niso hotele utihniti. — Uprav pred vstajo je izbruhnila tudi železničarska stavka.

Boji v Lizboni.

Ko je bilo dano znamenje za vstajo, so vodji revolucije takoj zasedli vse poštne urade in pretrgali vse zveze z inozemstvom. Več polkov, osobito topništvo, se je vzdignilo in za vstajo so se javile tudi vojne ladje. Na trdnjavah na levem bregu reke Tajo je zavihrala republikanska zastava. Kralju zvesti vojaki so zasedli dohod k palači in sredino mesta. Nato so začele vojne ladje bombardirati kraljevo palačo, po mestu pa se je razvnel ljut boj, o katerem se pa še trenutno ne ve, kako se je končal. Francosko ministerstvo za zunanje zadeve je dobilo včeraj, 5. okt. iz Lizbone sle-

deče poročilo: Bombardma na kraljevo palačo je bil zvečer 4. t. m. končan. Ob tem času se je še nahajal kralj s svojo materjo Amalijo in kraljevim dvorom v palači in sicer v kletih. Ko je obstreljevanje prejenjalo, so se začela pogajanja z revolucionarji za svoboden kraljev odhod. Prebivalstvo je republiko naklonjeno.

Kaj je s kraljem?

Kralj Manuel, katerega so l. 1908 po umoru njegovega očeta in brata tako nenadno prestavili iz vrst mornariških častnikov na kraljevi prestol, je zgubil zadnje mesece pri prebivalstvu še one simpatije, kar jih je imel. Zapravljal je ravno tako kakor njegova mati in stara mati, vrh tega je imel razmerje z neko Parižanko, katero se Portugalcem ni nič kaj dopadlo. Portugalska je vsled zapravljivosti kraljeve rodbine in neverjetne korupcije posameznih strank gospodarsko malodane popolnoma propadla; vse je upalo, da bo pod republiko boljše. — Berlinski »Lokalanzeiger« poroča iz Lizbone 5. oktobra.: Ko se je sinoči 4. okt. zmračilo, je poslala braziljska vojna ladija Sao Paolo, ki je zasedrana v Lizboni, ladjico do kraljeve palače, na katero je stopil kralj Manuel z rodbino in dvorom ter se ukrca v vojno ladjo. To poročilo velja za zanesljivo. Revolucionarji so vedeli za to in so molčali; kralja niso hoteli prijeti, ker so se bali mednarodnega konflikta in pomoči kralju iz Angleškega. — Kralj se po pariških poročilih dolgo ni mogel odločiti za beg. Braziljska vojna ladija je došla v Lizbono po predsednika braziljske republike, ki se je tam mudil.

Zadnja poročila.

Iz Pariza poročajo 5. okt.: Revolucionarji so v Lizboni že gospodarji. Proglašena je portugalska republika. Republikanski odposlanci se trudijo sedaj pridobiti pokrajinska mesta. Razpisane bodo nove volitve; po Lizboni hodijo vojaške patrulje, ki vzdržujejo mir in red. Iz Berlina pa poročajo, da vlada v mestu silen nered; boji se še nadaljujejo. Zagotavlja se, da bode ostal večji del armade kralju zvest. — »N. Fr. Presse« poroča, da bode Anglija sicer skrbela za osebno varnost kralja Manuela, ki se bode najbrže naselil na Angleškem, da pa ne bode ovirala proglašanja portugalske republike. — Iz Gibraltarja sta že odpluli v Lizbono dve angleški križarki.

Avstrijski Jugoslovani in morje.

Spisal dr. Karl Slanc.
(Dalje.)

II.

Stal sem nekoč na verandi prekrasnega gradu v Devinu, ki leži ob morju med Trstom in Tržičem. Najlepša panorama se podaja tu človeku. Doli pod nogami Jadransko morje, daleč, daleč, dokler sega oko, na desno Oglej, na levo Trst. Ali je kaj na Slovenskem toliko vredno, kakor ti kraji, to morje!

Ali ni nemara stal Gregorčič tukaj, ko so mu potekli izpod peresa verzi:

»Naš bil nekdanj je ves ta raj,
Očetom našim domovina.
A zdaj zatrt je tod naš glas,
In tuji krog zvene glasovi.
Tuj trg in grad,
Tuj ves je kras,
Oh, — naši so samo grobovi.«

»Moje truplo zemlji, moje dušo nebesom, moje srce izročam večnemu Rimu«, je dejal irski katolik O. Connel. Ali se ni tako tudi glasilo skozi vso zgodovino Slovenstva, razven najlepše strani iste, luteranske dobe? Ali bomo umrli, poitaljančeni, pomemčeni? Ali ni lepšega razgleda v bodočnost? — Adrijsko morje!

»Narod meri svoje moči z drugimi narodi in z zemeljskimi, naravnimi močmi, to je, moč naroda se meri z njemu sorodnim življenjem in s tujo mu naravo. V tem boju leži vsa izgoja narodov. K zemeljskim močem spada tudi moč morja. Morja je 72 % zemeljske oble, kopnega je le 28 %, (366 milijonov qkm morja proti 144 milijon. qkm kopnega.) Morje je izvor politične moči vsakega naroda, ki se mu zaupa. Ono ne bogati samo po morski trgovini izdatnejše ko trgovina na kopnem, morje tudi razvija splošne moči ob morju bivajočega naroda, ker ga vedno sili k večjim naporom za obrambo in razširjenje svojega življa. Ob morju se je začela prva civilizacija, od tam je napredovala v osrednje dežele. Kar ima pokazati svetovna civilizacija lepega v umetnosti, se najde v deželah ob morju. Lepše, bogatejše življenje in največje čine človeškega pogauma je izgojilo morje. Od Feničanov, Grkov in Rimljanov najdemo ravno pomorske narode kot avantgardo vse človeške civilizacije. In morje je prinašalo tudi slobodo, na njem se je gibal človek prosto. Izpostavljen tisoč nevarnostim, je postal človek na njem pogumen, ker je zrl smrti vsak dan v lice in vedno mislil na to, kako bi ji ušel. Velikanske širine in daljave so mu širile prsi ter utrjevale živce; vozil je vedno dalje in dalje do neznanih mu krajev. Napredek ved se ima zahvaliti največ mornarjem. Ne samo trgovina ob morju, tudi živila, ki jih je morje dajalo, so redila obmorske narode dobro in jim dajala novih moči za gospodstvo čez druge.«

Vozaril sem se na lepi ladji doli do Kotora, videl važnejša mesta ob morju v Dalmaciji, prevozil Hercegovino, Bosno ni Hrvaško; uvidel sem, da ne smemo Slovenci obupati. Ali je ta svet tu doli lep! Ljudje zdaj potujejo, potovanje ne stane dosti in je nekaj v sedanji vzgoji in omiki, kar zahteva, da se gre pogledat po svetu. Tu doli naj se potuje! In velik je ta južni svet ob Adriji. Ta svet je kultiviral Feničijan, Grk in Rimljan, ta svet je bil italijanskim trgovcem, posebno pa Benečanom vir, iz katerega so črpali bogastva. Slovan se ni mogel povzpeti na njem do tega, kar zovemo bogastvo narodov. Če izvzamemo bogate Dubrovničane v srednjem veku, najdemo vse druge Jugoslovane v srednjem veku odvisne od Benečanov in drugih Lahov, Turkov, Madjarov; južni Slovan bije boje laških trgovcev na kopnem in na morju, vodi brodovje istih po

LISTEK.

Institutka.

Roman.

Spisal Fedor Gradišnik.

Drugi del.

I.

S cerkvami in božjimi hrami je naša slovenska domovina čudovito bogato obdarjena. . . Ni ga skoraj grička, ni ga hribčka, na katerem ne bi stala bela cerkva in vabeče zrla doli v prostrano dolino, na zeleno planjavo, na ponižno kmečko vasico. . .

Naš človek je preprost in bogaboječ kakor malokdo. . . in ves srečen in blažen je, če more izkazati božanstvu svojo hvaležnost na ta ali oni način. . . Tako so večinoma nastale vse cerkve po naših gričih, postavljene so iz hvaležnosti za razne dobrote, izkazane kmetu v dnevih nadloge in težave. . .

Toda prišli so polagoma tudi drugi časi, z njimi drugi ljudje, druga čustva, drugo življenje.

In kar je bilo poprej kmetu srčna potreba, kar ga je poprej sililo v njegovem srcu in mu ni dalo poprej miru, kot da je uresničil in udeležil zapoved svoje duše — vse to mu je postalo v teku časa težko breme, moreče vse njegovo bitje, osužujoče vse njegovo življenje. . .

Spekulativni ljudje, ki so spoznali rahlo dušo našega človeka, so prišli v deželo in v imenu vere in v imenu najsvetejših čustev ponižnega slovenskega kmeta so zarobili njegovo življenje in tako je postal odvisen od tujcev, misleč spočetka, da služi s tem bogu in sveti veri. . .

In poprej kot se je mogel zavedati svojega položaja, je bil siromak hlapec onih, ki so živeli od njegovih žuljev, na njegovi zemlji, od njegovega denarja. . . Menil je, da dela za boga in za nebesa — a delal je za one, ki so se po krivici imenovali namestnike božje na tem grešnem svetu. . . in dostikrat dovolj se je zgodilo, da je postal berač brez doma in strehe, dočim se je tat njegovega blagostanja, njegove tihe družinske sreče — mastil in ščeperil ter poleg tega še vihtel bič nad onim, ki mu je s svojo lastno ne-

srečo ustvaril udoben dom in prijetno življenje. . .

Poprej je postavljaj cerkve iz lastne volje. . . zdelo se mu je, da mu je bog mnogo bližji in naklonjenejši, če mu je postavil prijazno, belo hišo. . . in to mu je bilo v zadoščenje za itak ne posebno prijetno življenje. . . Storil je to iz nekega prirojenega egoizma, ne toliko iz ljubezni in ponižnega češčenja do svojega najvišjega gospodarja, kot zato, ker je to v prvi vrsti njemu ugajalo in ga storilo kolikor toliko zadovoljnega in srečnega. . . Odkar pa so se naselili v naših krajih ošabni tujci s svojimi različnimi duhovnimi redovi — od tedaj se je vse to hipoma nehalo. . . Kmet je postal suženj samostanov, ki jih je moral zidati na povelje. . . In vedno več in vedno več jih je prihajalo oholih, gospodstva željnih ljudij in vedno bolj in bolj so zapredli ubogega ratarja v svoje mreže, dokler ni bil slednjič popolnoma v njihovi oblasti. . . odvisen od onih, ki jim je sam priskrbel udobnost in bogastvo. . .

(Dalje sledi.)

Adrijanskem in drugih morjih, on ropa in kmetuje za nje, on daje svoje hrastove hoste za stebre njihovih palač v beneških lagunah in drugi les za obmorska mesta, njegovi sinovi dopolnjujejo prebivalstvo obmorskih mest na Adriji. In kako dobro bi znal Jugoslovan sam gospodariti, kako bogastvo si pridobiti in ž njim okrasiti svoja mesta, kaže nam bogati slovanski Dubrovnik, ki je še danes najlepše mesto na slovanskem jugu. Dubrovničani so bili republičani, to je že nekaj; njihovi vodilni ljudje so imeli neupogljiv znak in hoteli so dobro živeti, kakor bližnji Benečani, ki so ž njimi tekmovali za nadvlado nad feudalno kmetijo v Istri, Dalmaciji, Hercegovini, Bosni in Hrvaški. V napredovanju Dubrovnika je tudi nekaj dela pravih Italijanov, ki so vedno živeli v tem mestu in po vsej Dalmaciji, kakor pri nas Nemci. Na potovanju skozi te kraje se Slovincu sili vprašanje, zakaj si nismo mi Slovenci in isterski ter dalmatinski Hrvati, ki smo živeli ob morju, iz svojih moči pridobili kake večje omike, bogastva s svojimi močmi, zakaj nismo kaj posebnega podali svetovni kulturi? Govori se o feničanski premetenosti v trgovstvu, o grški umetnosti, o rimljanski kreposti na teh zdaj jugosl. tleh; Benetke in druga italijanska mesta v obližju so slovela že v srednjem veku kot močne, bogate države, katerih bogastvo je stvarilo še danes občudovanja vredne stavbe in čudeže umetnosti. Ta ali oni večji slovanski talent se nahaja poitaljanjen, ali slovanskega pokreta ni dosti zaslediti v gospodarskih in družinih kulturnih razvojih srednjega veka in sedanjega sveta. Ali je južni Slovan inferiornejša rasa, ali nima višje duševne sposobnosti in zmožnosti? Sedanji svet govori in piše le o rimski jakosti, grški umetnosti, nemški pridnosti, angleški energiji in stavlja vso zdajšnjo kulturo na račun teh narodov in pripisuje našete vrline posebni rasi teh narodov. tako, da bi bila rasa neki merodajni činitelj v razvojih narodov. Komaj še pridejo pri tem upoštevanju nekateri Romani, kakor Francozi in Italijani v poštev. — Morebiti je dobro, ako Jugoslovani to vprašanje študiramo, morebiti pridemo do sredstev, katera bodo naša dela pospešila, katera bodo ves naš narodni boj za obstanek in razvoj postavila na prave podlage in bomo gotovejše gledali v bodočnost. Vprašajmo v tem oziru kulturne zgodovinarje, vprašajmo sociologe, naravoslovce, narodne ekonomice, morda najdemo razlago za to, zakaj nismo dosegli mnogo južni Slovani v preteklosti, zakaj smo taki v sedanjosti in kaka nam bode bodočnost. Dalje prihodnjič.

Deželni zbor kranjski.

Ljubljana, 5. oktobra.

Danes dopoldne se je pričelo jesensko zasedanje deželnega zbora kranjskega. Obolelega deželnega glavarja zastopa njegov namestnik baron Lichtenberg. Na strani narodno-napredne stranke manjkajo: dr. Oražen, ki je odložil mandat, Lenarčič, ki ga zasleduje okr. sodišče na Vrhniki (zadeva se izroči imunitetnemu odseku), in Knez, ki je odsotnost opravičil. Galerije niso posebno obiskane. Seja se prične ob pol 11. uri dopoldne. Navzoč je tudi baron Schwarz. Po odgoditvi formalnosti — zastopnik deželni glavarja govori razun omenjajoč cesarjev god — izključno le nemški, se preide k dnevnemu redu. Prva točka je

interpelacija glede Hribarjeve nepotrditve, ki so jo vložili klerikalci — kakor je »Nar. Dn.« že začetkom Hribarjeve afere poročal —, in so napravili slepomišni manevar, da zakrijejo ž njim svoje spletkarije v tej zadevi. Da je to res, dokazuje dejstvo, da je imel Schwarz že naprej spisan, torej pripravljen odgovor na interpelacijo. Nedvomno je, da je ravno tisti, ki je celo zadevo na korist stranki, vladi in zavaznikom Nemcem vodil, sestavil interpelacijo in tudi baronu Schwarzu odgovor. In ta ravno tisti je bil dr. Šusteršič. Da je mož spopolnil svoje delo, je predlagal še debato o tej točki. Kajpada da je potem, ko je Schwarz s tresočo roko in glasom slabe vesti prečital interpelacijo, k tej točki tudi prvi govoril. »Slučaj nepotrditve ljubljanskega župana se mi zdi potreben, da deželni zbor v stvari zavzame svoje stališče. To je prvi slučaj, da se ni potrdil župan mesta, ki je na slovanskem jugu edino mesto z avtonomnim statutom. Vlada sicer res ni dolžna pojasniti razlogov odklonitve, toda dobro bi bilo, da navede konkretne razloge za svoje dejanje (o ti stari lisjak Šusteršič!), ker je cela afera vedla do tega, da imamo sedaj na ljubljanskem rotovžu vladnega komisarja. Le cesar je tisti, ki mu ni treba navesti razlogov, zakaj ni potrdil Hribarja. Ne zahtevamo pa od cesarja, da navede razloge, ker on lahko tudi potrdi, če tudi vlada nasprotno predlaga. Mi se torej držimo vlade, od katere želim (aha!), da nam bolj konkretno pojasni razloge nepotrditve.« Do tu je stari lisjak še precej dobro markiral svojo nevednost (?) in opozicionalno stališče.

A zdaj pa pride že bolj z barvo na dan. Ukvarja se namreč z nekim stavkom iz nekega Hribarjevega poročila in ta stavek naj bi bil orožje v roko vlade proti Hribarju. Pripoveduje, da je šel k Schwarzu, ministru Haerdltu ter min. preds. Bienertu ter tam povsod zahteval (?) potrditev Hribarja ljubljanskim županom. Kaj se je pa potem zgodilo, pa naj drugi povedo. (Tu je namignil na intervencijo dr. Ploja). S tem je stranka dokazala, da zapostavlja lastne interese tam, kjer se gre varovati splošne interese (ali je to Šusteršič sam sebi verjel?). Namiguje, da je bilo še pred cesarjevo odločitvijo mogoče kaj doseči, če bi se bila nasprotna stranka obrnila na druge someščane (t. j. na dr. Šusteršiča). Zdaj se moramo ukloniti odločitvi cesarja, zahtevamo pa od vlade, da glede avtonomije napravi takoj red. Zato predlaga resolucijo, v kateri se obžaluje, da je do tega prišlo, da pa želi, da se čimprej ustvarijo normalne razmere.

Dr. Tavčar pravi, da se mu zdi, da je cela stvar med klerikalci in vlado dogovorjena, ker je Schwarz proti svoji navadi takoj prečital že včeraj dogovorjeno stvar. (Ugovori pri klerikalnih poslancih.)

Vsakdo, tudi nasprotnik, mora Hribarju priznati velike zasluge za Ljubljano. Zato se je tembolj čuditi, da je vlada potem, ko je bil Hribar že petkrat potrjen, ravno sedaj predlagala njegovo nepotrditve ter s tem spravila cesarja samega v čuden položaj. Govornik zavrača dr. Šusteršičeva namigovanja glede dr. Ploja. Nasproti dr. Šusteršiču obrnjen pa reče s povzdignjenim glasom: »Dr. Šusteršič je naglašal, da ko je v tej zadevi interveniral, še ni dobil neugodnega utisa pri vladi. Jaz vas poznam in zato rečem: Če bi bili vi rekli: V imenu stranke zahtevam, da se Hribar potrdi, bi bil Hribar gotovo danes že župan! Vsaj ste v zavesti svoje moči in vpliva na tak način še druge manjše osebe spravili do cilja, četudi vladi niso bile po volji. (Ugovori na klerikalni strani.) Govori se pa, da je bila cela ta stvar dogovorjena le v ta namen, da sedaj vladni komisar vodi nove volitve po novem občinskem statutu. Preteklo je že več kot štiri tedne od časa razpusta občinskega sveta, treba je volitve razpisati, pa o tem še ni duha ne sluha.

Če ste odkritosrčni, kakor ste to izrecno povdarjali, primorajte Schwarza, da razpiše takoj nove volitve. Predlaga resolucijo v smislu, da se razpišejo takoj volitve. V istem smislu govori tudi dr. Triller in kritikuje uporabo orožništva, zlorabo pri konfiskacijah naprednih listov itd.

Nemški nacionalec dr. Eger je še najbolj odkrito povedal, zakaj Hribar ni bil potrjen in zakaj Nemci zaradi tega ničesar ne ugovarjajo proti vladi. Spomnil se je septemberskih dogodkov, kjer da Hribar ni dovolj skrbel za varnost posestva in življenja Nemcev (?). — Dr. Novak je mnenja, da dr. Šusteršič le hlina ljubezen do avtonomije Ljubljane, ker ravno novi mestni statut — delo klerikalcev — je jasni dokaz, da je vse to golo hinavstvo. Dr. Egerja pa samo vpraša, kaj je bilo leta 1908. v Ptuj in zakaj tudi Ornič ni bil odklonjen? — Baron Schwarz odgovarja na očitane nar.-napr. poslancev, češ da ne stoji pod dr. Šusteršičevo komando. Glede novih volitev pa ima vlada svoje posebno pravno mnenje (aha). Rok razpusta še ni pravomočen, on pa da bo že pravočasno preskrbel predpriprave za nove volitve. V debato še posežeta dr. Krek in dr. Lampe. Prvi se kar cedi odkritosrčnosti in socijalizma, dr. Lampe pa se spodtika ob prejšnje občinske volitve. Pri generalni debati je prišlo do malega hrupa, ker je dr. Tavčar očital zlorabo spovednic.

Popoldne ob 4. uri se je seja nadaljevala. Poročila deželnega odbora so se izročila dotičnim odsekom, le poročilo o spremembi mestnega statuta ljubljanskega se je na predlog dr. Pegana vzelo takoj (brez izročitve odseku) v pretres. Napredni poslanci dr. Tavčar, dr. Triller, Gangl in dr. Novak so še enkrat naštevali krivične strani nameravanega statuta. Z glasovi klerikalcev in Nemcev se je sklenil prehod v špeciarno debato. Napredni poslanci so zapustili dvorano. Predlog deželnega odbora glede izpeljave od vlade zahtevanih sprememb mestnega statuta in novega obč. vol. reda je bil tudi v špeciarni debati sprejet.

Nujni predlog dr. Trillerja v zadevi nepotrditve Hribarjeve je bil z glasovi klerikalcev in Nemcev odklonjen.

Predlog dr. Novaka o draginji je bil izročen upravnemu odseku.

Predsedujoči baron Lichtenberg je dal besedo dr. Zajcu, da utemelji svoj nujen predlog o dež. zdravstvenem svetu. (Dr. Šusteršič: Prosim, kratko!) Vkljub temu opominu je govornik govoril na dolgo in široko. To ni bilo po volji Lampetu. Šel je k dr. Šusteršiču, ga pocukal za rokav in ga naprosil, naj gre še enkrat k dr. Zajcu, da ga opozori, naj kmalu konča. Šusteršič je res šel k Zajcu, a ta je ostal renitenten ter je nadaljeval svoja izvajanja. Ta dogodek kaže, da Zajčev predlog, ki je kolikor toliko naperjen proti dež. vladi, oz. baronu Schwarzu, ni nič prav po godu niti dr. Šusteršiču niti dr. Lampetu. To je povsem umljivo, saj je znano razmerje med klerikalci in baronom Schwarzom. Predlogu je bila priznana nujnost in odseku se je naročilo, naj poroča o njem tekom enega tedna. Končno sta bila sprejeta nujna predloga dr. Lampeta o poljskem črvu in posl. Matjašiča glede podpore vinogradnikom.

Baron Lichtenberg je prečital dnevni red prihodnje seje, ki bo jutri v četrtek ob 10. uri dopoldne.

Štajerske novice.

Slovenski naprednjaki in — nemški — pastorji. Dogodki v štaj. dež. zboru so za vsakega pametnega človeka pokazali, da slov. poslanci ranjke kmečke zveze, sedaj stranke vseslov. ljudskih sleparjev, delajo v prvi vrsti klerikalno, potem šele narodno politiko. To je pokazala nedvomno izjava dr. Koroščeva v »Vaterlandu«, to je pokazal tudi potek pogajanj za delazmožnost štaj. dež. zbora v Gradcu. Gre se za odločen naskok duhovništva na naše ljudsko šolstvo, oz. učiteljstvo — to je jasno kot beli dan in tega tudi klerikalci nikakor ne tajijo. Ker se odločno upiramo temu naskoku na eni strani zato, ker nam tako velevalo naši principi in naši volilci kakor je pokazal shod v Središču, na drugi pa, ker mislimo, da ima slov. narod na Sp. Štajerji pač nujnejše potrebe ko upeljanje farovške komande nad šolo — nas klerikalci dolžijo sedaj, da smo — narodni izdajalci in »Straža« — iše celo, da smo v zvezi s — protestantskimi pastorji. Nič več in nič manj ne zahteva glasilo mariborskega škofa, da bi šli mi v boj proti — protestantskim pastorjem! Ali boj naših gg. duhovnikov proti pastorjem nič več ne izda? Po mariborskih — uspehih bi skoraj sodili, da je tako. Mi nismo nobena duhovniška in verska, temveč nar. stranka, ki se bori proti pastorju, če je sovražen in krivičen Slovincem, kakor proti vsakemu drugemu Nemcu — verska stran pa nas kot ljudske in napredne stranke nič ne briga. To je stvar duhovnikov, stvar mariborskega škofa in duhovniških glasil. Glede krščanstva pa se ne bomo prepirali z ljudmi, čijih življenje je napolnjeno samega sovraštva, političnih in zasebnih hudodelstev in katere vodi edina želja uničiti in oškodovati celo — rodne brate. Dajte nam, ubogim grešnikom naprej sami vzgled krščanskega življenja in prepričanja, potem bomo dalje govorili! S pastorji pa opravite le sami, gospodje! Vam je to lažje, saj ste si stanovski tovariši — in grdo bi bilo, če bi drug drugemu še nadalje grenili življenje in kruh. Mariborski klerikalci pa bi uprav v interesu naroda najboljše storili, ako bi odkrito izjavili: Mi se borimo za to, da duhovništvo komandira ne le v politiki, temveč tudi v šoli, v posojilnici in v — rodovini. Narodnost in krščanstvo pa nam služita le za plašček, s katerim prikrivamo svoje namene. Potem bi jih človek vsaj smatral za poštenjake in odločne moče — tako pa jim nikdo ne zaupa, temveč se jim marsikdo hlina in jih — izkorišča. Le pogledajte si svoje pristaše, celo take, katerim ste pribojevali z denarjem in prižnico mandate! Danes liberalci — jutri klerikalci — pojutrišnjem socijalisti, kakor mu kaže. Za denar in čast store taki lumpje vse. Ali so to »kristjani« z »značajnim prepričanjem«?

O zaključenju deželnozborskega zasedanja piše celjska »Südsteirische Volks-Stimme«: »Deželni zbor je torej vendar zaključen. Nemški nacionalsocijalci objavljajo proklamacije in groze Slovincem. Slovenski klerikalci prerokujejo nedogleden boj. Oba dela trdita, da sta zmagala in zatrujeta v eni sapi svojo miroljubnost in bojaželjnost. Odkritosrčno trdnega in zaupljivega razpoloženja pa ni ne tu ne tam. Ni izključeno, da bi v 14. dnevih ne imeli novega deželnozborskega

zasedanja. Do takrat se morda Wastian poboljša in Korošec pomiri. Zvišanje doklad pa bo potem sklenjeno v lepi slogi. Še ni bilo vsega pod božjim solncem.

Zaročil se je v Rogatcu sodnik Franc Tiller z gđ. Liziko Berlisgovo.

V Školah na Pragerskem je bil izvoljen za župana g. Fr. Kušar.

Ustavljena preiskava. Sodnija je ustavila preiskavo proti bivšemu natakarku v celjsk. Nar. domu M. Petroviču, kateri je bil obdolžen tatvine.

Imenovanje. Za finančnega konceptnega praktikanta v Ptuj je imenovan absol. jurist Konrad Šmid.

V Grizah v Žaleu so ustanovili klerikalci za konkurenco tamošnji že več let delujoči kmečki rafajzovki — lastno posojilnico, ki je čisto nepotrebna politična ustanovitev.

Narodna zbirka. Za „Nar. zbirko“ so nadalje došli sledeči prispevki: Celje VI. (Kalan mlj.) K 2'60; Celje II. (kand. iur. Tona Kosi) K 8'40; Laški trg (gdč. Mina Drobnič) K 5'20; Rečica na Paki (gdč. Jurtinca Bizjak) K 3'20; Celje XII (Tiskarna: g. Terček) K 1'10; Jnršinci pri Ptuj (cand. iur. Anton Horvat) 5 K; Celje XI. (gdč. Kržan) K 8'20; Grobelno (g. Franc Vuga) 17 K; Čadram (g. Anton Brumen) 5 K; Globoko pri Brezicah (g. B. Tomine) K 10'50; Celje V. (ga Voglar in g. Vane Radej) 23 K; Dol pri Hrastniku (gdč. Miroslava Gnuš) K 16'17; Šmarje pri Jelšah (abs. pravnik Leop. Vičar) 40 K; Marenberk (gosp. I. Kaič) 5 K. Pristrčna hvala! — „Klub napr. slov. akad. v Celju“.

Iz Velenja. V kratkem se ustanovi na tukajšnji nemški šoli drugi razred, kateri je pri »velikan-skem« število nemških otrok res »skrajno« potreben. Zasluga za to kulturno pridobitev (?) gre našim nemškim mogotcem, v prvi vrsti seveda propadlemu kandidatu za »Feuerwehrhauptmann«, g. Wutti-ju. Ta požrtvovalen nemški kulturonosec se ni bal truda in napa ter je vztrajno beračil in prosjačil pri slovenskih kmetih, da naj pošljajo svoje otroke v to nemško šolo. Dobil je res malo število nezavednih omahljivcev na lim, bodisi z lepimi obljubami, bodisi, da so ti zapeljani revčki res mislili, da se gode na nemški šoli čudeži in da bodo postali njih otroci kar čez noč gospodje; a pričakoval je od svojega apostolskega potovanja potovo več uspeha. Velika večina naših kmetov je ostala zvesta svojemu jeziku in narodu, ker so deloma sami sprevideli, da škodujejo s tem svojim otrokom, ako jih pošljajo v nemško šolo, deloma pa so si zapomnili obnašanje tega germanskega apostola dne 15. avg., ko je na čelu nemške družbe izzival mirne Slovence s hajljanjem in najizbranejšimi psovskami. Se še spominjate g. Wutti na nekatere trpke resnice, ki ste jih slišali iz kmetskih ust ob tej priliki. Tako nekaj o slovenskih groših, o nekem privandrancu in podobno je bilo slišati? Sicer pa, to so zelo neprijetne stvari, kaj ne? Jasno je, da bi radi vi s tem »völkisch« rogoviljenjem dosegli v Velenju iste razmere, kakor vladajo sedaj v Šostanju, a bodite prepričani, da se vam prej posreči postati celo »Feuerwehrhauptmann«, kakor pa spraviti lepo našo dolino v žrelo nemčurskemu zmaju. Slovenski stariši, ako vam je ležeče kaj na tem, da se vaši otroci res nekaj naučijo, (kar je pač le na podlagi materinskega jezika mogoče), da ne bodo vzgojeni v vam sovražnem duhu, da se ne bodo sramovali vašega jezika in v tla teptali narodne pravice, nikdar otrok v nemško šolo, ampak pokažite vsakemu, ki bi za njo agitiral — vrata!

Iz Slov. Bistrice. Marburžanka z dne 24. sept. piše pod naslovom „Von den Schulen“ med drugim to-le: „In der deutschen Volksschule ist ein Zuwachs zu verzeichnen. Seit zwei Jahren arbeiten beide Schulen, dass gegenseitige Duldung zur Pflicht gemacht wird. Daß es auch fernerhin so bleibt, bürge die Schulleitungen.“ To bi se glasilo slovenski približno: „Na nemški šoli se opizja prirastek. Dve leti sem obstoja med nemško in okoliško šolo najboljšje soglasje, ker se učence k temu navaja. Da bo tako ostalo, jamčita šolski vodstvi obeh šol.“ — Tako jamstvo je pač lahko mogoče v Slov. Bistrici, saj delujeta obe šol. vodstvi le v nemškem zmislu. Učiteljsko osebje utrakvistične šole (nadučit. Koletnigg, učitelj Sernko, nadučiteljica dekliske šole g. Cuntara) ustreza v vsakem oziru željam nemške šole in deluje nato, da postane utrakvistična šola nepotrebna ter se spremeni v popolnoma nemško šolo. To bo zasluga nemškega okr. šol. sveta bistriškega in nadučitelja

Koletnigga, ki je zatajil svoje slov. pokoljenje, da je prišel na prestol šolskega vodje, dasi so bili bolj zasluženi možje na razpolago. No in sedaj jim pojde na roko še Dreflak. — Vse je v najlepšem teknu: okraj je klerikalen in nemškutarski, „narodne in gospodarske koristi“ nam varujeta Novak in Pišek — in v nekaj letih bomo nesli v marsikateremu kraju slovenstvo v grob. Narodnih učiteljev je malo, fajmoštri goje svoje trebnje in Marijine device, posvetni „voditelji“ pa spijo. Ali ne bo tudi pri nas zavel enkrat sveži veter odpora proti takim razmeram?

Iz Hoč. Tako dolgo so delali naši Hočani, da so spravili kaplana Krajnca iz Hoč. Kot dokaz za njihovo opravičeno ravnanje jim služi pretveza, da je Krajnc prvi začel delati nemir in provzročil narodne prepire; češ, ljudstvo je prej v miru živelo in ni poznalo političnega narodnega mišljenja. On jim je še le s svojim hujskanjem in agitiranjem razložil, kaj se pravi biti klerikalen in napreden, Slovenec in nemčur. Da, bodisi, da so ljudje še le po njem prišli do tega spoznanja, toda bodimo pravični! Upoštevajmo, kar je bilo dobro. Kaplan Krajnc je delal v kolikor toliko javno, nastopal je bolj odkrito kakor pa tamošnji nemškutarski učitelj Gate. Dokler Gateja ni bilo v Hočah, so bile te slovenske, — sedaj pa, če ne bo odpomoči od slovenske strani, bodo utonile v morju nemčurstva, in to po njegovi zaslugi. — Kot nemčurski učitelj ima dobro zaslonbo pri oblastih samih, podpira ga tudi „šulferajn“, nadučitelj Moder, ki obrača plašč kakor veter vleče, se mu je kmalu ndal, eden ali dva nemčurja sta bila že prej v Hočah, združil so se in delovali skupno ter vztrajno dalje. Vspeh je dal vspeh in tako so naše Hoče že precej nemčurske. Kako tudi ne, če je šola skoraj popolnoma nemčurska in se otroci v nemškem duhu vzgojejo. Ni čuda torej, če zasmejujejo otroci svoje starše, ki ne razumejo njih nemškega blebetanja. Čemu pa imamo v Hočah nemško šolo? Starši, proč z nemškim podukom, proč z učiteljem Gatejem! Gate je bil tisti, ki je najhuje ščuval zoper kaplana Krajnca. Mi nočemo hvaliti Krajnca, ne njegove stranke, pač pa njegovo delovanje v narodnem oziru. On je prvi zastavil pot Gateju, on je ho'el pokazati ljudstvu, da hodi napačno pot. In Gate se je posluževal najpodlejših sredstev, da je odstranil Krajnca. — Sedaj ima zopet prosto polje, kjer lahko neoviran deluje v škodo našemu narodu. Še enkrat rečemo, Gate mora proč iz Hoč, če ne bomo začeli gonjo. Zahtevajte na slovenske šole slov. učitelje. Ob enem opozarjamo in prosimo mariborske Slovence, da se zavzamejo za narodno stvar v Hočah, ker tukaj še niso zreli ljudje, da bi delovali. Še spijo.

Slovensko gledališče v Mariboru uprizori v nedeljo, 9. tm. ob pol 4. uri popoldne narodno Jurčič-Govekarjevo igro „Rokovnjači“. To je prva popoldanska predstava v mariborskem slovenskem gledališču. „Dramatično društvo“ je s tem, da je določilo v letošnji sezoni popoldanske predstave, hotelo nuditi priložnost tudi tistim, katerim zvečer ni mogoče priti k predstavam, da lahko posejijo slovensko gledališče. Upamo, da smo s tem ustregli mnogim, upamo pa tudi, da bodo popoldanske predstave obiskane istotako dobro, kakor zvečer.

Iz Maribora. Dne 29. in 30. sept. 1910 so napravile na mariborskem moškem učiteljišču gđ. Milica Bratkovič, Anica Geršetič, Anica Rober in Angela Sabati sposobnostni izpit za podučevanje v slovenskem jeziku ter tako izpolnile svojo maturo na ženskem deželnem učiteljišču v Mariboru. Vrlim Slovenkam iskrene častitke!

Iz Maribora. V torek opoldne je trčil iz Gradca prihajajoči tovorni vlak pri dovozu v mariborsko postajo v tam stoječe vozove. Stroj in 12 voz je poškodovanih. Nezgodna se je pripetila vsled napačno premaknjenih tračnic.

Smrt na gostiji. Iz Fohnsdorfa na Zg. Štajerju nam piše rojak — rudar: Minulo nedeljo se je vršila pri nekem posestniku v bližnjem Hetzen-dorfu gostija. Ko so bili gostje ravno najbolj veseli, je postalo jednemu starešini, pos. Pirkerrju, naenkrat slabo in v nekaj minutah je bil vsled kapi mrtev.

Druge slov. dežele.

Sistem Hochenburger. Avskultant dr. Fran Schaubach je imenovan za sodnika v Črnomlju. S tem je justična uprava zopet odrinila slovenskega sodnega uradnika s Koroškega. Dr. Schaubach je bil namreč štiri leta v Celovcu in njegova želja

je bila, da ostane v svoji domovini na Koroškem. Toda sedanji sistem ne trpi, da bi bil kak Slovenec sodnik na Koroškem ali na Štajerskem in zato je moral tudi dr. Schaubach odriniti na Kranjsko.

Ivan Hribar, ljubljanski državni poslanec, je naznanil podpredsedniku izvrševalnega odbora kranjske narodno-napredne stranke, da odlaga predsedstvo stranke.

Velikanskega morskega volka so ujeli v Jadranskem morju. Dolg je pet metrov in v obsegu meri štiri metre. Praviijo, da je to največji morski volk, kar so jih ujeli v Jadranskem morju. Žival so pripeljali v Trst s parnikom „Bosnia“.

Odstop dr. Ivana Oražna kot deželnega poslanca smatra „Slov. Narod“ za kršenje strankine discipline in zahteva, da se skliče zbor strankinih zaupnikov iz cele dežele.

Nesreče v gorah. Profesor gimnazije v Celovcu Leopold Kotterba je polezel na takozvani „Predigerstuhl“, spodrsnil, padel in se smrtnonevarno poškodoval.

Operni pevec Naval na Dunaju. Včeraj se je začelo gostovanje znanega svetovnega pevca Slovence Pogačnik-Navala v „Ljudski operi“. Sinoči je nastopil z velikim uspehom v operi „Carmen“.

Iz sodne službe. Prestavljena sta sodnika: Martin Zwitter iz Mokronoga v Novo mesto in Peter Keršič iz Črnomlja v Postojno. Imenovana sta za sodnika avskultanta dr. Franc Schaubach za Črnomelj in J. Romold za Mokronog.

V ljudske šole v Gorici se je vpisalo letos 2270 slovenskih otrok, in sicer 1598 v slovenske zasebne šole, ostali pa — ker slovenske javne ljudske šole ni — v razne italijanske in nemške ljudske šole. Goriški Slovenci bodo takoj začeli z akcijo za to, da bo prevzela država jedno slov. šolo v svojo režijo.

Analfabet — izplačevalec. Socijalistična delavska zadruga v Trstu je imela za izplačevalca nastavljenega delavca Franceta Muiesana, ki ne zna niti čitati, še manj seveda pisati. Pri pregledovanju računskih knjig se je odkrilo, da manjka 1195 K 15 v. denarja. Muiesan je zahteval, da pregledata knjige še dva zaupnika, in sicer si je izvolil socijalnodemokratski poslance Puecherja in Cerniutza. Ta dva sta dognala isto, kar se je dognalo pri prvi reviziji, namreč, da manjka 1195 K 15 vin. Muiesan se je nato zavezal, da bo poravnal ves pomanjkljaj. Pozneje je Muiesan obdolžil nekega sodruga, da je poneveril imenovano svoto. Prišlo je do obravnave pred tržaškim deželnim sodiščem, ki je vsled predloga obtoženca odredilo, da se računske knjige uradno pregledajo. V to svrhu je bila obravnava preložena.

Vinska trgatve na Goriškem. Ker je bilo v drugi polovici septembra ugodno vreme, je grozdje popolnoma dozorelo, tako da se je v furlanski nižini in vipavskih gorica že prejšnji teden že pričela trgatve. Ker pa je vreme še vedno ugodno, še mnogi vinšči čakajo s trgatvo do srede oktobra. Splošno bo letošnja letina prekosila lansko glede kakovosti, močno pa zaostajala glede količine, ker so peronospora in druge boleznj vinograde hudo poškodovale.

Dvoje imenovanj. Finančni minister je imenoval davčnega upravitelja Kavčiča za višjega davčnega upravitelja v okrožju tržaškega finančnega ravnanstva. — Justični minister je imenoval dr. Dolenca za sodnika v Podgradu.

Poneveril je 640 K 86 vin. uradnega denarja umirovljeni orožnik in dacar Franc Brunseke na Bledu. Javil se je sam sodišču.

Rusinja med Slovenci. Na Vrhniki se mudi ruska gospodična V. H. Andrejeva. Doma je s Kavkaza. Doprčila je višjo gospodinjsko šolo v Petrogradu. Nekaj mesecev je prakticirala na Moravskem pri kmečkem delu. Na Vrhniki hoče najprej proučiti praktično delo v mlekarji, nato pa si hoče natančneje ogledati pouk na gospodinjski šoli. Ostane tam pet mesecev.

Za vodjo obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani je bil v seji odbora dne 3. t. m. izvoljen proti volji in želji klerikalcev g. Ivan Levec.

Kopersko razstavo so v nedeljo oficijelno zatvorili. Poročali smo že o polmilijonskem deficitu te razstave, ker so Lahi v svoji ošabnosti mislili, da bo šlo tudi brez Slovanov. Pa ni šlo!

Dnevna kronika.

Schönaich ostane. „Neue Freie Presse“ poroča, da v poučenih krogih dvomijo nad tem, da bi bilo stališče vojnega ministra Schönaicha omajano, tem manj, ker vživa veliko zaupanje cesarja.

Pametna beseda Nemca. Kaj pa naši nemškutarji? V graški „Tagespost“ z dne 30. sept. t. l. je spisal dr. O. Seidl zanimiv članek, ki se peča z Nemci na južnem Ogrskem (v Bački, Slavoniji in Erdelju). Priznava popolni neuspeh „fiasko“ pruskega „hakatizma“ na nemškem Poljskem ter toži, da se brezuspešno ubija poljskim otrokom sovražni nemški jezik med tem, ko rojeni Nemci v šoli zaostajajo. Iz pisma nekega pri Poljaki delujočega prijatelja učitelja navaja doslovno: „Es ist Unrecht und Unsinn deutsche und slavische Bauernkinder in ein und dasselbe Zimmer zu sperren (krivica in nesmisel je, nemške in slovenske kmečke otroke v eno šolsko sobo posajati!).“ Kaj pravi na to naša, za vsenemštvo tako goreča vlada?!

Vladni komisar v Poštorni. V Poštorni je tamonjski vladni komisar, ki vodi občinske posle, ker je bil občinski odbor razpuščen, uvedel nemški uradni jezik, ter dal odstraniti celo češko-nemške napise in jih nadomestil s samonemškimi.

Po svetu.

Turška divjaštva v Macedoniji. Poroča se, da postopajo Turki v Monastiru in njegovi okolici pri razoroževanju krščanskega prebivalstva naprav divjaško. Ljudi trpinčijo tako, da jih je že več umrlo. Zapri so tudi nadškofa iz Pelagonije. Ker ni hotel pred vojaškim sodiščem odgovarjati, so mu grozili s palicami. Po posredovanju ruskega konzula so škofa izpustili. Avstro-ogrski, srbski in ruski stražniki so zaprti in se ne smejo pokazati na ulici. V cerkev smejo hoditi samo ženske in otroci. Turki so pretepli dva duhovnika. Hiše beguncev je turško vojaštvo zažgalo.

Eksplodizija dinamita. V Los Angeles v Kaliforniji je eksplodiral v poslopju tamkajšnjega lista „Times“ dinamit, kar je povzročilo grozovit požar. Dvajset oseb je bilo ubitih, še več je ranjenih. Večina ponesrečencev so mehaniki. Trdi se, da so nesečo povzročili organizirani delavci, ker je list sprejemal v službo samo neorganizirane ljudi. — Škoda se ceni na pol milijona dolarjev.

Nov zrakoplovni rekord. Ponesrečeni zrakoplovec Chavez je bil dosegel izmed vseh dosedanjih zrakoplovec najvišjo višino, to je 2680 m. Zdaj ga je prekosil zrakoplovec Wymalen. Wymalen je dosegel višino 2780 metrov, torej je prišel za 100 m višje nego Chavez. Iz višine 2780 metrov je prišel Wymalen na zemljo v 13 minutah.

Turneja Jana Kubelika. Češki listi poročajo, da gre znani češki virtuos na gosli Jan Kubelik prihodnje lete v Južno Ameriko na turnejo. Tam priredi 100 koncertov za 1 milj. frankov.

V blaznosti. 36 letna žena rudarja Nekovarja v Oberlendersdorfu je v ponedeljek v odsotnosti moža, ko so njeni 4 otroci zaspali, vzela britvo in prerezala vrat najprej 6 letni hčerki, potem pa 8 letnemu fantu. Ostali dve hčeri (10 letna in 15 letna) sta se med tem vzbudili in zbežali. Žena je nato še sebi prerezala vrat. Našli so pismo, v katerem piše možu, da je šla z otroci v smrt, zakaj, ne pove.

Morilec bankirja Kische na sledu. Praška policija je že dognala ime morilca bankirja Kische. Imenuje se Hanser in je doma s Tirolskega. Policija ima že njegovo sliko in ga mrzlično zasleduje.

Cesar je imenoval prisednika najvišjega sodišča Zoharja za predsednikovega namestnika pri patentnem sodišču.

Jesenski manevri na Turškem so preloženi na 21. oktober.

Odlikovanja izstavljalcev v lovski razstavi. Včeraj so se razdelila odlikovanja razstavljalcev v mednarodni lovski razstavi na Dunaju. Bivši preparator kranjskega deženega muzeja Ferdinand Schulz je bil odlikovan z bronasto kolajno trgovinske zbornice.

Kdo bo župan na Reki? V ponedeljek zvečer se je vršila konferenca avtonomaške stranke na Reki. Prisostvovalo ji je 27 obč. odbornikov mesta Reke. Konferenca je bila namenjena posvetovanju o volitvi novega župana. Vršilo se je tajno glasovanje, pri katerem je dobil Rihard Zanella, vodja avtonomašev, razun kakih 5 vse druge glasove. Sigurno je torej, da bo Zanella izvoljen za reškega župana.

Izpuščen veleizdajnik. Pred nekaj dnevi smo poročali, da je bil na predlog zagrebškega državnega pravdnštva aretiran srbski učitelj Peter Petrovič, ki je bil že svoj čas pri znanem veleizdajskem procesu med obtoženci, baje zaradi ponovne veleizdaje. Ker je bila aretacija popolnoma protipostavna, jo je moralo vsled pritožbe dr. Hinkoviča bansko sodišče razveljaviti in Petroviča izpustiti na svobodo.

Hmelj.

XV. poročilo južnoštajerskega hmeljarkega društva v Žaleu z dne 6. oktobra 1910.

o hmeljski kupčiji v Savinjski dolini. Vsled trajnih nakupov in pomaknjenja hmelja po kakovosti na višjo stopinjo utegnejo že $\frac{3}{4}$ letošnjega pridelka biti prodane. Lastniki večjih prima partij ne prodajajo svojega blaga, dasi se jim ponujajo zvišane cene. Društveno vodstvo.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Revolucija na Portugalskem.

Madrid, 6. okt. Neka brzojavka iz Lisabona pravi, da se je prvi uprl 13. pešpolk, čegar častni polkovnik je španski kralj. Neki častnik, ki je hotel upor preprečiti, je bil ustreljen. 13. polku sta se pridružila 12. in 1. pešp. V tem trenutku je dal razobesiti poveljnik mornarice na vojnih ladijah republikansko zastavo, katero so uporniki pozdravili s streli iz topov.

Pariz, 6. okt. Listi pišejo, da se nova portugalska vlada ne bode zadovoljila s tem, da se bode kralj odpovedal prestolu temveč ga bode za večne čase izgnala iz dežele.

Madrid, 6. okt. Iz Lizbone poročajo: Kraljeva rodbina potuje na krovu neke vojne ladije na Angleško. Minister za notranje zadeve zatrjuje, da je največji del armade ostal kralju zvest. Čete iz Oporta in drugih mest korakajo proti Lizboni.

London, 6. okt. Reutterjev biro poroča iz Lizbone: Uporne vojne ladije so napravile v mestu zelo veliko škodo. Mrtvih je že nad 100, ranjenih pa še veliko več. Kralj se bojda nahaja še vedno v palači Necessidades. Uporniki so se umaknili proti Morandi. Nemiri so izbruhnili samo v Lizboni in dveh manjših krajih.

Lizbona, 6. okt. Načelnik provizorične vlade Braga je naznanil velevlastim brzojavno proklamacijo Portugalske za republiko in da bode nova vlada skrbela za red in mir.

Pariz, 6. okt. Španski pooslanik v Lizboni je poslal z železnico na špansko mejo poročilo, da stoji na čelu revolucije admiral Dantes. Ker so se spuntali tudi vojaki po vojašnicah, ležečih blizu kraljeve palače, je kralj s svojo materjo isto zapustil.

Madrid, 6. okt. Po poročilih iz Badajosa je provizorična vlada na Portugalskem sestavljena tako: Teofil Brago, predsednik. Mahada, zunanje zadeve, Almada, notranje, Costa, naučno ministertvo.

London, 6. okt. Uporne vojne ladije so napravile z obstreljevanjem veliko škodo na palači Necessidades. Zvonik pri cerkvi je popolnoma razrušen. Vsled boja s puškami je bilo mnogo civilistov ubitih.

London, 6. okt. Reutterjev biro poroča iz Capo Blanco: Dve vojni ladiji ste takoj razobesili republikansko zastavo in se pridružili vstašem, tretja pa se jima ni hotela pridružiti. Storila je to šele po hudem obstreljevanju. V ponedeljek, 3. okt. zvečer se je vršil velik banket na čast navzočemu predsedniku braziljanske republike, generalu Hermesu dela Fonseca. Ob 2. uri zjutraj so pa začele vojne ladije naenkrat streljati. Iz daljave se je dalo opaziti, da so konjeniki blizu kraljeve palače dvakrat atakirali množico. Prestolonaslednik je napadel upornike z gorskimi topovi, vendar pa se je moral umakniti, na kar so vstaši kraljev grad zasedli.

Tržne cene.

Dunaj, 5. okt. Borza zakmetijske pridelke. Tudi danes se promet vsled skrajno

slabega obiska ni mogel razviti. Tendenca in cene so ostale nespremenjene.

Trst, 5. okt. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 33 $\frac{1}{2}$ do K 36 za dobavo K 29 do K 29 $\frac{7}{8}$. Tendenca mirna.

Budimpešta, 5. okt. Svinjski sejm Ogrske stare težke 147—149, mlade težke 152—154, mlade srednje 154—158, mlade lahke 160—164 v kilogram. Zaloga 33.725 komadov.

Budimpešta, 5. okt. Mast. Svinjska mast 173, namizna slanina 145.

Praga, 5. okt. Sladkor. Surovi sladkor nova kampanja K 2255. Tendenca: medla. — Vreme deževno.

Trgovski pomočnik

mešane stroke, dober prodajalec in istotaka

prodajalka;

nadalje krepek **učenec**, poštenih starišev se takoj sprejmejo pri 557 3-2

Karl Cimperšek v Sevnici ob Savi.

Oklic.

Renomirana in znana

gostilna „pri Fani“

v hiši št. 394 v Idriji se vsled rodbinskih razmer odda z delikateso vred takoj v zakup. Zakupnik prevzame z obrtoma in sem spadajočim inventarjem tudi celo pred letom prezidano hišo — izvzemši treh prostorov — **v najem.** Vsi prostori v I. in II. nadstropju so na novo in najmodernejše meblovani in se deloma uporabljajo za prenočišča tujcev, deloma oddajo gospodom v najem. Zakupniku torej ni treba nikakršne oprave, marveč le kavcijo v višini enoletne zakupnine ter za obrt potrebni kapital. — Natančnejše v pisarni podpisanega notarja v Idriji.

552 4-2

Alozij Pegan.

Inserati v „Narodnem Dnevniku“ imajo najboljši uspeh.

Sukna

in modno blago za obleke priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno, Humpolec, Češko. Vzorci franko.

Za gg. trgovce in privatnike: račune, pismen papir, zavitke, vizitke poročna naznanila prospekte, cennike itd. itd.

Zvezna tiskarna v Celju

Za p. t. društva: vabila, lepake, okrožnice, sporede, vstopnice, članarinske knjižnice sprejemnice itd. itd. itd.

Zvezna tiskarna v Celju

Za p. n. urade, posojilnice kr. šolske svete itd. uradne tiskovine, zavitke, pobotnice menice, napise itd. itd. itd.

Zvezna tiskarna v Celju

Zvezna knjigoveznica

izvršuje vsa knjigoveška in galanterijska dela v najokusnejši obliki ceno in točno.

Šilerjeva cesta 3